

Spis treści

WPROWADZENIE (ALEKSANDRA HORECKA).....	11
1. LOGIKA. KURS ZIMOWY 1895/1896	23
A. TEKST GŁÓWNY WYKŁADÓW	23
Wstęp. § 1. Określenie logiki. § 2. Podział logiki	
Część I. Wiadomości wstępne z psychologii o wyobrażeniach, pojęciach i sądach. [Rozdział I.] Myśl a mowa. Rozdział II. Zjawiska umysłowe. Rozdział III. O przedmiocie i treści wyobrażeń. Rozdział IV. O rodzajach wyobrażeń. Rozdział V. O pojęciach. Rozdział VI. O stosunkach zachodzących pomiędzy pojęciami na podstawie ich treści. Rozdział VII. Stosunki między pojęciami na podstawie ich zakresu. Rozdział VIII. O stosunkach zachodzących między pojęciami przy uwzględnieniu zarówno treści, jak zakresu. Rozdział IX. O rodzajach i gatunkach. Rozdział X. O sądach. Rozdział XI. O treści sądów. Rozdział XII. O zdaniu. Rozdział XIII. O rodzajach wypowiedzeń. Rozdział XIV. O tak zwanej ilości sądów. Analiza sądów <i>A, E</i> . Rozdział XV. Analiza sądów <i>I, O</i> .	
Część II. O sprawdzaniu sądów danych. Rozdział I. O prawdzie i fałszu. § 1. O poznawalności prawdy. § 2. Oczywiścieść bezpośrednia i pośrednia. § 3. O sądach nieoczywistych. § 4. O sądach pewnych i prawdopodobnych. Rozdział II. Sądy bezpośrednio oczywiste. § 1. Główne rodzaje sądów bezpośrednio oczywistych. § 2. Prawa myślenia. Rozdział III. Sądy pośrednio oczywiste. § 1. O pojęciu wniosku. § 2. Podstawy tradycyjnej teorii wniosków. § 3. O stosunkach zachodzących między zdaniami <i>A, E, I, O</i> . (Jevons). § 4. O wnioskach z jednej przesłanki polegających na tak zwanym odwróceniu. § 5. O wnioskach z dwóch przesłanek. Sylogizm. § 6. O zastosowaniu sylogizmu. § 7. Wnioski warunkowe i rozjemcze.	
Część III. § 8. O dowodzie. [§ 9.] Błędy w dowodzeniu i wnioskowaniu. [§ 10.] Z heurystyki. [§ 11.] O dedukcji. O pojęciach. [§ 12.] Klasyfikacja.	
[Zakończenie]	
B. DODATEK DO WYKŁADÓW – ĆWICZENIA	204
C. STRESZCZENIE WYKŁADÓW – ZARYS LOGIKI	211
Bibliografia	234

2.	O METODZIE BADAŃ NAUKOWYCH	239
	A. WERSJA I (1898/1899)	239
	Wstęp. [§ 1. Metodologia]. [§ 2.] Heurystyka	
	Część I. Teoria badań empirycznych	
	Rozdział I. Poznanie faktów w naukach empirycznych. [§] 1. Uwagi wstępne (doświadczenie i rozumowanie). [§] 2. Obserwacja. [§] 3. Eksperyment. Rozdział II. Dochodzenie praw aposteriorycznych. Indukcja. [§] 1. Uwagi ogólne. [§] 2. Podstawa wnioskowania indukcyjnego. [§] 3. Stwierdzanie związków przyczynowych. [§] 4. Cztery metody badania empirycznego. [§] 5. Logiczna struktura wnioskowania indukcyjnego, redukcja. [§] 6. Cztery stopnie badania indukcyjnego. [§] 7. O hipotezach. [§] 8. Wnioskowanie w drodze analogii].	
	B. WERSJA II (1902/1903)	286
	[Wstęp.] [§ 1. Pojęcie nauki]. [§ 2. Pojęcia badania naukowego i metody].	
	Część I. Nauka empiryczna w ściślejszym tego słowa znaczeniu. Rozdział I. Poznanie faktów. [§] 1. Uwagi wstępne. [§] 2. Obserwacja. [§] 3. Eksperyment. Rozdział II. Dochodzenie praw. [§] 1. Uwagi ogólne. [§] 2. Pojęcie i rodzaje hipotez. [§] 3. Sprawdzanie hipotez. § 4. O istocie badania indukcyjnego. § 5. Warunki wartości hipotezy. [§] 6. Tworzenie hipotez. Rola analogii w tworzeniu hipotez. § 7. O rodzajach praw. § 8. O opisywaniu i tłumaczeniu czyli wyjaśnianiu	
	Część II. Metoda w naukach historycznych	
	C. UZUPEŁNIENIE DO WYKŁADÓW O METODZIE BADAŃ NAUKOWYCH Z LAT 1898/1899 I 1902/1903	322
	Bibliografia	325
3.	LOGIKA DLA MEDYKÓW	329
	A. WERSJA I (1920/1921)	329
	B. WERSJA II (1921/1922)	333
	C. WERSJA III (1925/1926)	336
4.	ZASADNICZE POJĘCIA DYDAKTYKI I LOGIKI DO UŻYTKU W SEMINARIACH NAUCZYCIELSKICH I NAUCE PRYWATNEJ	345
	Część I. Wstęp	345
	Rozdział I. O potrzebie, pojęciu i celu nauczania. § 1. Popęd do wiedzy i rozwój intelektualny. 1. Popęd do wiedzy. 2. Ciekawość. 3. Rozwój intelektualny, zdolności intelektualne. 4. Cieńsze i szersze znaczenie wyrazu "zdolność". 5. Stosunek wzajemny popędu do wiedzy i rozwoju intelektualnego. § 2. Potrzeba nauczania 6. Dlaczego nauczanie jest potrzebne.	

*

Fragment pominięty obejmuje:

§ 3. Pojęcie nauczania. § 4. O celach nauczania. **Rozdział II.** O dydaktyce. § 1. Potrzeba kształcenia się do zawodu nauczycielskiego. § 2. Pojęcie dydaktyki. § 3. Stosunek dydaktyki do pedagogiki. Nauki pomocnicze dydaktyki.

*

Część II. Główne zasady logiki

347

Rozdział I. O sędach w ogóle. § 1. Sądy a powiedzenia. 24. Pojęcie powiedzenia. 25. Sąd; różnica między sądem a powiedzeniem. 26. Dwuznaczność wyrazów: "zdanie", "twierdzenie", "przeczenie". § 2. Istota i przedmiot sądu. Stosunek sądów do przedstawień. 27. Czym jest sąd, wie każdy z własnego doświadczenia. 28. Przedmiot sądu. 29. Sądy i przedstawienia. § 3. Podział sądów 30. Sądy prawdziwe i mylne. 31. Sądy twierdzące i przeczące. 32. Sądy asertoryczne, problematyczne, apodyktyczne. 33. Sądy pewne i prawdopodobne. § 4. Główne rodzaje powiedzeń 24. Powiedzenia proste i złożone. 35. Powiedzenia kategoryczne, warunkowe, rozjemcze. § 5. O stosunkach logicznych zachodzących między sędami 36. Pojęcie stosunków logicznych. 37. Stosunek sprzeczności. 38. Stosunek racji do następstwa. § 6. Zasadnicze prawa logiczne 39. Pojęcie zasadniczych praw logicznych. 40. Prawo sprzeczności. 41. Prawo wyłączonego środka. 42. Prawo racji i następstwa. 43. Prawa racji i następstwa nie można odwrócić. 44. Pojęcie myślenia w ogóle oraz myślenia logicznego.

Rozdział II. O prawdziwości sądów. § 1. Sądy oczywiste i sądy nieoczywiste. 45. Sądy oczywiste. 46. Sądy nieoczywiste. 47. Potrzeba odróżnienia prawdziwych sądów nieoczywistych od mylnych. § 2. Warunki prawdziwości sądów nieoczywistych 48. Prawdziwość sądów nieoczywistych zależy od dwóch warunków. 49. Pojęcie sądów uzasadnionych. 50. Następstwo a sąd uzasadniony. § 3. Prawo wystarczającej (dostatecznej) racji. 51. Racja może się składać z jednego lub kilku sądów. 52. Pojęcie racji wystarczającej. 53. Prawo racji wystarczającej. § 4. O pierwszym warunku prawdziwości sądów nieoczywistych. 54. Potrzeba stwierdzenia stosunku racji do następstwa. 55. Sposób stwierdzenia stosunku racji do następstwa. 56. Przykłady zastosowania tego sposobu, gdy rację tworzy jeden sąd. 57. Przykłady zastosowania tego sposobu, gdy rację tworzy kilka sądów. § 5. O drugim warunku prawdziwości sądów nieoczywistych. 58. Potrzeba stwierdzenia prawdziwości racji. 59. Racja prawdziwa może być sądem oczywistym albo nieoczywistym. 60. Racja może być następstwem innej racji, a następstwo – racją innego następstwa.

Rozdział III. O rozumowaniu. § 1. Pojęcie rozumowania. 61. Określenie pojęcia rozumowania. 62. Składniki rozumowania. § 2. O zasadach rozumowania. 63. Wyprowadzenie zasad rozumowania. 64. Pojęcie zasad rozumowania. 65. Zasady rozumowania znane skądinąd. 66. Ilość zasad rozumowania. § 3. Główne formy rozumowania. 67. Rozumowanie bezpośrednie i rozumowanie pośrednie. 68. Rozumowanie kategoryczne, warunkowe, rozjemcze i mieszane. 69. Rozumowanie pewne i prawdopodobne. § 4. Niektóre zasady rozumowania bezpośredniego. 70. Zasady bezpośredniego kategorycznego rozumowania. 71. Zasady bezpośredniego rozumowania warunkowego. 72. Bezpośrednie rozumowanie rozjemcze nie istnieje. § 5. Niektóre zasady pośredniego rozumowania kategorycznego. 73. Poprzednik tych zasad jest złożony. 74. Zasady pośredniego rozumowania kategorycznego, gdy rację tworzą dwa sądy. 75. Zasady pośredniego rozumowania kategorycznego, gdy rację tworzą trzy, cztery..., sądy. 76. Tzw. indukcja wyczerpująca. § 6. Niektóre zasady pośredniego rozumowania warunkowego i rozjemczego.

77. O zasadach pośredniego rozumowania warunkowego. 78. Niektóre zasady rozumowania rozjemczego. 79. Dilematy, trilematy, polilematy. § 7. Rozumowanie pewne i prawdopodobne. 80. Rozumowanie pewne. 81. Rozumowanie prawdopodobne. § 8. Formy rozumowania prawdopodobnego. 82. Dwie formy rozumowania prawdopodobnego. 83. Indukcja niewyczerpująca. 84. Porównanie indukcji niewyczerpującej z wyczerpującą. 85. Indukcja i dedukcja. 86. Rozumowanie na podstawie analogii. 87. Stopień prawdopodobieństwa indukcji niewyczerpującej i rozumowania na podstawie analogii. § 9. O rozumowaniu przyczynowym. 88. Pojęcie sądów przyczynowych i rozumowania przyczynowego. 89. Zasady rozumowania przyczynowego. § 10. O błędach w rozumowaniu w rozumowaniu w ogóle. 90. Istota błędów w rozumowaniu. 91. Główna przyczyna błędów w rozumowaniu w ogóle. 92. Błędy w rozumowaniu indukcyjnym. 93. Błędy w rozumowaniu na podstawie analogii. 94. Pojęcie paralogizmu i sofizmu.

Rozdział IV. O wnioskowaniu i dowodzeniu. § 1. Pojęcie wnioskowania i dowodzenia. 95. Prawdziwość rozumowania jest niezależna od prawdziwości sądów tworzących rację i następstwo. 96. Określenie pojęcia wnioskowania i dowodzenia. 97. Stosunek wnioskowania i dowodzenia do rozumowania. § 2. O wnioskowaniu. 98. Przykłady wnioskowania. 99. Przesłanki i wynik. § 3. O formach i zasadach wnioskowania. 100. Formy wnioskowania. 101. Zasady wnioskowania. 102. Wnioskowanie pewne i prawdopodobne. § 4. O błędach we wnioskowaniu. 103. Prawdziwość (myślność) formalna i rzeczowa (materialna). 104. Podział błędów we wnioskowaniu. 105. Niektóre błędy rzeczowe we wnioskowaniu. § 5. O dowodzeniu. 106. Przykłady dowodzenia. 107. Argumenty, teza. § 6. O formach i zasadach dowodzenia. 108. Formy i zasady dowodzenia. 109. Dowód bezpośredni i pośredni. § 7. O błędach w dowodzeniu. 110. Błędy formalne i rzeczowe w dowodzeniu. 111. Niektóre błędy często w dowodzeniu popełniane. § 8. O entymematach. 112. Pojęcie entymematu. 113. Przykłady entymematów.

Rozdział V. O przedstawieniach w ogóle, a o pojęciach w szczególności. § 1. Wyobrażenia i pojęcia. 114. Znaczenie przedstawień dla sądów. 115. Różnica między wyobrażeniem a pojęciem. 116. Zewnętrzny wyraz przedstawień. 117. Główne rodzaje wyobrażeń. § 2. Tworzenie pojęć. 118. Dwojaki sposób powstawania pojęć. 119. Pojęcia analityczne. 120. Pojęcie abstrakcji. 121. Pojęcie analizy. 122. Pojęcia syntetyczne. 123. Pojęcie syntezy. 124. Przedstawienie abstrakcyjne i konkretne. § 3. Treść pojęć. 125. Pojęcie treści. 126. Pojęcia dokładne i niedokładne, jasne i niejasne. § 4. Zakres pojęć. 127. Pojęcie zakresu. 128. Pojęcia jednostkowe, pojęcia ogólne. 129. Pojęcia zbiorowe. 130. Pojęcia klasy, cech wspólnych i indywidualnych. 131. Klasy naturalne i sztuczne. § 5. Wzajemny stosunek pojęć. 132. Pojęcia zamienne. 133. Pojęcia krzyżujące się. 134. Pojęcia podrzędne. 135. Pojęcia nadrzędne. 136. Pojęcia niezgodne i sprzeczne. 137. Pojęcia zgodne. 138. Symboliczne przedstawienie stosunków między pojęciami. § 6. O pojęciach podrzędnych i nadrzędnych. 139. Stosunek treści pojęć podrzędnych i nadrzędnych. 140. Odwrotny stosunek treści i zakresu w szeregu pojęć podrzędnych i nadrzędnych. 141. Uszczególnianie i uogólnianie pojęć. 142. Stopnie pod- i nadrzędności. 143. Pojęcia rodzaju i gatunku. 144. Pojęcia współrzędne. 145. Granice uogólniania i uszczególniania; pojęcia najwyższe i pojęcia najniższe. § 7. O definicji, czyli określeniu. 146. Potrzeba określania pojęć. 147. Pojęcie definicji. 148. Skrócona forma definicji. Rodzaj najbliższy, różnica gatunkowa. 149. Błędy w określaniu. 150. Pojęcia, których niepodobna określić. 151. Pojęcie pseudodefinicji. 152. Główne formy pseudodefinicji. 153. Pojęcia naukowe (ściśle, logiczne) i potoczne. Terminy techniczne. 154. Pojęcie opisu. § 8. O podziale i klasyfikacji. 155. Pojęcie podziału. 156. Zasada podziału, człony podziału. 157. Rodza-

je podziałów. 158. Podział, klasyfikacja. 159. Błędy w przeprowadzaniu podziałów. 160. Partycja. 161. Dyspozycja. § 9. Znaczenie pojęć w myśleniu. 162. Przy pomocy pojęć przedstawiamy sobie przedmioty niewyobrażalne. 163. Pojęcia pozwalają nam zdawać sobie sprawę z cech przedmiotów. 164. Pojęcia syntetyczne skupiają w sobie całą wiedzę o dotyczących przedmiotach.

Rozdział VI. O metodach badania naukowego i o systemie naukowym. § 1. Metody badania naukowego. 165. Pojęcie metody badania. 166. Metoda indukcyjna. 167. Pojęcie nauk empirycznych. 168. Metoda dedukcyjna. 169. Nauki dedukcyjne. § 2. O systemie naukowym i teorii naukowej. 170. Pojęcie systemu naukowego. 171. Pojęcie teorii.

*

Fragment pominięty obejmuje:

Część III. O szkole. **Rozdział I.** O szkole w ogólności. § 1. Pojęcie szkoły. § 2. Rodzaje szkół. – **Rozdział II.** O szkole ludowej. § 1. Pojęcie i podział szkoły ludowej. § 2. O władzach szkolnych. § 3. Przepisy szkolne. § 4. O zadaniu szkoły ludowej w gospodarstwie. – **Część IV.** O nauce w szkole ludowej. – **Rozdział I.** Materiał naukowy i zakres nauki w szkole ludowej. § 1. Pojęcie i podział materiału naukowego w ogóle. § 2. Materiał naukowy szkoły ludowej. – **Rozdział II.** Rozkład materiału naukowego. § 1. Plany naukowe. § 2. Podział godzin. § 3. Szczegółowy plan lekcyjny i dziennik dydaktyczny. – **Rozdział III.** Tok nauki. § 1. O prawidłowym toku nauki. § 2. Tok analityczny i syntetyczny. § 3. Tok indukcyjny i dedukcyjny. § 4. Tok genetyczny i tok cykliczny (koncentryczny). § 5. Tok jednej lekcji. – **Rozdział IV.** O formach nauczania. § 1. Pojęcie i rodzaje form nauczania. § 2. O formie akroamatycznej. § 3. O formie heurystycznej.

*

§ 4. O tak zwanej formie deiktycznej, czyli o uzmysławianiu nauki 415
255. Pojęcie tzw. formy deiktycznej, czyli uzmysławiania nauki. 256. Stosunek tzw. metody deiktycznej do akroamatycznej i heurystycznej. 257. Pojęcie poglądu, nauki poglądowej i nauki poglądu. 258. Znaczenie uzmysławiania nauki. 259. Sposoby uzmysławiania. 260. Uzmysławianie bezpośrednie. 261. Pierwsza odmiana uzmysławiania pośredniego. 262. Druga odmiana uzmysławiania pośredniego. 263. Ogólne zasady uzmysławiania. 264. Pojęcie środków naukowych. § 5. Pojęcie metody nauczania. 265 Pojęcie metody w ogóle. 266. Pojęcie metody w dydaktyce.

Rozdział V. Pytania i odpowiedzi. Zadania i wypracowania 424
§ 1. Pojęcie pytania i odpowiedzi. 267. Znaczenie pytań w nauczaniu. 268. Określenie pytania i odpowiedzi. 269. Pytanie w znaczeniu dydaktycznym i gramatycznym. § 2. Rodzaje pytań. 270. Podział pytań według rodzaju odpowiedzi. 271. Podział pytań według ich celu. 272. Wzajemny stosunek poszczególnych rodzajów pytań. § 3. O stawianiu pytań. 273. Uwagi ogólne. 274. Dobór rodzaju pytań. 275. Własności pytań szkolnych. 276. Sposób stawiania pytań. § 4. O odpowiedziach uczniów. 277. Własności dobrej odpowiedzi. 278. Nauczyciel wobec odpowiedzi uczniów. § 5. O zadaniach i wypracowaniach. 279. Pojęcie i znaczenie zadań. 280. Rodzaje zadań. 281. Zasady zadawania w ogólności. 282. O wykonaniu zadań. 283. O zadaniach domowych. 284. O poprawianiu wypracowań piśmiennych.

*

Fragment pominięty obejmuje:

Rozdział VI. Nauczanie jako środek kształcenia formalnego. § 1. Doniosłość kształcenia formalnego. § 2. Ćwiczenie jako środek kształcenia formalnego. § 3. Zakres kształcenia formalnego w szkole ludowej. – **Rozdział VII.** O skuteczności nauki. § 1. Znamiona i warunki skutecznej nauki. § 2. Przystępność nauki. § 3. Praktyczność nauki. § 4. Współdziałanie uczniów. § 5. Gruntowność nauki. § 6. Osobiste oddziaływanie nauczyciela na uczniów. – **Część V.** Działalność wychowawcza szkoły ludowej. – **Rozdział I.** O celach wychowawczych szkoły ludowej. § 1. Zadanie wychowawcze szkoły ludowej. § 2. Główne kierunki działalności wychowawczej szkoły. – **Rozdział II.** Czynniki wychowawcze szkoły ludowej. § 1. Rodzaje czynników wychowawczych. § 2. Nauka wychowawcza. § 3. Karność. § 4. Zbiorowy charakter nauki szkolnej. § 5. Przykład nauczyciela. § 6. Przygodne czynniki wychowawcze. – **Zakończenie.** O obowiązkach zawodowych nauczyciela.

INDEKS NAZWISK 443